

At Congregation Ahavath Torah
Englewood, New Jersey

Weekly Parasha Insights

Tetzaveh 5776

Harav Shmuel Goldin, Chief Rabbi
Rabbi Chaim Poupko, Associate Rabbi
Rabbi Morty Kuessous, Assistant Rabbi

Published by: Raphael Benaroya

Parasha Discussion

The Dignity of the Kohanim and Memories of Hazzan Yaakov Cohen, of Blessed Memory

By: Rabbi Mordechai Gershon (Yeshivat Lev HaTorah, Ramat Beit Shemesh)

One of the primary themes of this week's parasha, Tetzaveh, is the role of the Kohanim in the temple and the special honor that is accorded to them. The Kohanim, who were the descendants of Aharon, were given the sacred duty of administering and serving in the Mishkan and subsequently in the Beit HaMikdash. As a result of this honored task, they were required to wear special garments of splendor when performing the Divine service. This requirement is so absolute that, if a Kohen was not wearing these special clothes while serving in the Beit HaMikdash, the service would not be valid and must be performed again. (Rambam Mishneh Torah, Hilchot K'lei HaMikdash, Chapter 8) Although each regular Kohen would typically serve in the temple for a total of two weeks every year (in order to enable all of other kohanim an opportunity to serve), great honor was given to the Kohanim who, not only represented the entire Jewish people during their service in the temple, but also generally served as the teachers and spiritual leaders of the Jewish people.

I would like to take this opportunity to share some memories and reflections of our beloved Hazzan, Rabbi Yaakov Cohen, of blessed memory, a great Kohen in our time and a major leader of the Sephardic community in Englewood, NJ, who passed away one week ago. R' Yaakov was one of the founding members of the Sephardic minyan of Ahavath Torah, which grew over the course of more than three decades to become the vibrant Benaroya Sephardic Center of Congregation Ahavath Torah. With his warm personality, unwavering commitment, kindness, and love he served as the hazzan (cantor) of the congregation.

R' Yaakov was a link to an earlier generation and a world that most of us never experienced. He grew up in Yerushalayim during end of the first half of the 20th century. His rabbis and teachers included HaRav Benzion Abba Shaul (the Rosh Yeshiva of the famed Porat Yosef Yeshiva where the greatest Sephardic rabbis were educated) and HaRav Na'im Eliyahu. As a child he observed some of the greatest Torah giants of the Sephardic world, including HaRav Ezra Attiah (who preceded HaRav Benzion Abba Shaul as Rosh Yeshiva of Porat Yosef), HaRav Ovadia Yosef, HaRav Mordechai Eliyahu, HaRav Yehoshua Sharbani, HaRav Yitzchak Kaduri, and many others. It was the culture and flavor of the deep-rooted Sephardic community of Jerusalem, as well as its customs, that influenced R' Yaakov and prepared him to serve as such a special hazzan. With a smile, great warmth, and sincerity R' Yaakov shared this mesorah (tradition) with not only his family, but the community.

Like our forefather Yaakov Avinu, R' Yaakov was "yoshev ohalim" (dwelled in the tent) in both the realm of Torah and Tefillah. He loved to learn independently and to attend Torah classes. Obviously, he dwelled in the tent of tefillah. He loved to inspire everyone around to sing along with him and taught several classes on the traditional Sephardic melodies (maqamim) to which prayers or celebratory songs are sung. R' Yaakov loved to recite the book of Tehillim (Psalms) and

diligently showed up in shul a half hour or more before the Shabbat afternoon class in order to lead the congregation in Tehillim. Even during rain storms and blizzards, R' Yaakov was there to recite Tehillim, even if he was alone.

In addition to leading the prayers and overseeing or participating in Brit Yitzchak, Brit Milah, Zevad HaBat, and Wedding ceremonies, R' Yaakov was the ba'al keriah (public reader) of Megilat Esther on Purim, Megilat Rut on Shavuot, Megilat Eicha on Tisha b'Av and, with great strength blew the clearest shofar blasts on Rosh HaShana. With absolute sincerity and genuine emotion he recited the Mi Shebeirach prayers on behalf of those who were ill, prayers for the security of the State of Israel, and the success of the Israeli Defense Forces. Upon hearing the sad news of soldiers who fell in battle, both Israeli and American, a genuine expression of pain overtook his face and a sigh escaped his lips. He cared for all people and was so disturbed to hear about warfare or terrorist activities around the world, G-d forbid. When someone was called to the Torah for an aliyah, he would receive a personalized blessing afterward from R' Yaakov. Most notably, R' Yaakov was beloved by the children who came to shul and by the bar mitzvah boys, many of whom were trained personally by R' Yaakov during the more than thirty years of his service to the community. If someone was observing a yartzeit for a relative, the Hashkava memorial prayer would be dutifully recited by R' Yaakov.

This illustration does not fully capture the essence of our dear Hazzan, R' Yaakov Cohen, but it at least gives us a glimpse into the life of this great man. He lived a life of emunah and bitachon (faith and trust in Hashem), simchat haChayim (joy of life), dedication to community, helping others, commitment to Hashem, and teaching Torah/Hazzanut. We were truly blessed to have had R' Yaakov in our midst and for him to have been such an important person in the Sephardic community of Englewood and beyond. May Hashem help us to learn from his legacy and, as a result, to be a source of great merit to him. יהי זכרו ברוך – May his memory be a blessing.

מאורות בפרשה (רפאל בן-ארוי'ה)

”וְאַתָּה תְצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֲלֵיָדָם” (כ”ז, כ’)

כתב הבעל הטורים: “וְאַתָּה תְצַוֶּה. לא הזכיר משה בזה הסדר [בפרשת תצוה], מה שאין כן בכל החומש, שמשעה שנולד משה אין סדר שלא הזכיר בה. והטעם (ע”פ זהר פנחס רמ”ו א’) משום שאמר ‘מחני נא מספרך אשר כתבת’ (להלן ל”ב ל”ב) וקללת חכם אפילו על תנאי באה (מכות י”א ע”א), ונתקיים בזה. ועוד דזו הפרשה מדברת בטכסיסי כהונה וממשה היתה הכהונה הגדולה לצאת, אלא על ידי שסירב לילך בשליחות המקום נטלה ממנו ונתנה לאהרן (זבחים ק”ב ע”א). לכן לא נזכר שמו של משה בפרשה זו מפני עגמת נפשו (עיין שמו”ר ל”ז ד’)” עכ”ל.

מזה שאין שמו של משה נזכר בפרשה שקילל את עצמו אנו למדים שאסור לאדם לקלל אפילו את עצמו שהרי אפילו משה על ידי שאמר “מחני נא מספרך” וכונתו להציל את ישראל מגזרת עונש חטא העגל ומסר נפשו ואמר ענשני ולא את ישראל, אף על פי כן עשה רושם ששמו לא נזכר בפרשה זו. ואמר הגר”א שפרשת תצוה הוא פרשה כ’ בתורה וזה מרומז כבר בדברי משה מחני נא “מספרך” - מספר כ’, דהיינו מפרשה העשרים.

ומפחידים דברי ה”שפתי כהן” שהזהיר אותנו וכתב: אם כך במשה על אחת כמה וכמה אדם שעושה זאת מתוך כעס גרידא ללא כל תכלית.

וזהו כונת הכתוב “וְאַתָּה תְצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל” - תספר להם אשר אירע “לך” שאמרת “מחני נא מספרך”, תזהירם שלא יוציאו מפיחם קללה אפילו על עצמם.

למרות ששמו של משה לא נזכר בפרשה זו, אומר הגר”א, דמכל מקום מרומז שמו במספר הפסוקים שבפרשה, דמספר הפסוקים בפרשה שהם ק”א (מאה ואחת), וכתוב בסוף הפרשה שהוא גם כן בגימטריא “מיכאל”, וזה המספר הוא גם גימטריא של אותיות הנעלמות משמו של משה כשהוא במילואו, וכך הוא החשבון: שם משה כשנכתב במילואו הוא: מ”ם ש”י”ן ה”א, נמצא שהאותיות הנעלמות (שאינן מ’ ש’ ה’) הן מ’ י’ ו’ א’ וסכומן בגימטריא ק”א. בתורת הנסתר, משה הוא ניצוץ המלאך מיכאל נמצא נרמז כאן דאפילו בזמן שהחיצוניות והנגלה של משה אינה מצויה כאן, פנימיותו ורוחניותו קיימים לעד.

”שָׁמֹן זֵית זָךְ פְּתִית לְמֹאֹר” (כ”ז, כ)

כתב הבעל הטורים: ”כתיית. רמז ת”י ת”כ [אותיות כתיית] שנים [בית ראשון עמד ת”י שנה ובית שני עמד ת”כ שנה] יהא נוהג הדלקת המנורה, עכ”ל. חכמים רמזו כאן להשנים שיודלק המנורה בשני בתי המקדש, ויש עוד רמז מתיבת ”למאור” דאותיות הראשונות דהיינו ל’ מ’ בגימטריא שבעים רמז לשבעים שנה של גלות בבל, ואותיות ”אור” שבית שלישי יהיה כולו אור, יהי רצון שיבנה במהרה בימינו, אמן.

”וְאַתָּה הַקָּרֵב אֵלֶיךָ אֶת אֶהְרֵן אַחִיךָ וְאַתָּה בְּנֵי אֶתוֹ וְגו’ לְכַהֵנוּ לִי” (כ”ח, א)

נאמר במדרש (שמו”ר ג’ י”ז) כי הכהונה בתחלה היתה של משה אלא לצד שבתחלה מאן משה אצל הסנה ללכת לגאול את ישראל, חרה אף ד’ והסירו מהכהונה באומרו (לעיל ד’ י”ד): הלא אהרן אחיך הלוי, פירוש שהוא היה ראוי להיות לוי ועכשיו הוא יהיה כהן ואתה לוי ע”כ. והורה הקב”ה למשה שאל יחר לו על כן שאהרן אחיו נבחר לכהונה ולא הוא, שהמבחן של אהבת ד’ אמיתית הוא בכך שאינו מחפש טובה לעצמו בלבד, אלא כל חפצו ורצונו שיגיע נחת רוח ליוצרו ב”ה בכל פעולותיו. ואומר ה”באר מים חיים” (חיבור נפלא על כל התורה, להרה”ג ר’ חיים זצ”ל, מטשארנאוויטץ, תלמיד של הרה”ג ר’ מיכאל מיכל מזלאטשאב, תלמיד של הרה”ג ר’ ישראל בעל שם טוב זצ”ל) כך שאין הבדל לגביו אם הוא עושה את המצוה או אחרים ובלבד שתעשה הפעולה הטובה והמצוה. אמנם לעומתו, זה שאין אהבתו בשלימות רצונו הוא שדוקא הוא יעשנה ועינו צרה באחרים. לפיכך אמר לו הקב”ה (שם): ”וְאַתָּה הַקָּרֵב אֵלֶיךָ אֶת אֶהְרֵן אַחִיךָ” שיהיה נחשב בעיניך מה שאהרן ”נקרב” לעבודה, כאילו אתה בעצמך מקרב קרבן, ושמתנדך תרבה על כך שהמצוה נעשית אף אם לא אתה, אחיך הוא שזכה לעשותה. ובזו הדרך אנו מוצאים בנוסח התפלה של תפלת שחרית - בקדושת יוצר, בשבח המלאכים ”וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה ונותנים רשות זה לזה להקדיש ליוצרים בנחת רוח” שאין בהם לא קנאה ולא שנאה ולא תחרות אלא כונתם היא שתעשה נחת רוח לפניו יתברך.

”וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֶל כָּל חַכְמֵי לֵב אֲשֶׁר מִלְּאֲתֵינוּ רוּחַ חֲכָמָה” (כ”ח, ג)

יש לדרוש מה קודם, האם קבלת החכמה עושה את האיש לחכם לב, או האם זה חכם לב בתחלה ועכשיו מקבל יותר חכמה?

ה”שיחות מוסר” (תשל”א, להרה”ג ר’ חיים שמולביץ זצ”ל ראש ישיבת מיר, ונדפס בספר ”ילקוט לקח טוב” שמות עמוד ר”ו) אמר: ”שמדברי הכתוב ”ובלב כל חכם לב נתתי חכמה” (ל”א ו’) למדים אנו שהאדם מצידו צריך להכין לעצמו לב חכם, ובלב כזה נותן הקב”ה חכמה. כיצד יכין האדם לעצמו לב חכם? כאשר ירצה שיתן בו ה’ חכמה לצורך זה נתבונן בדרך שבה זכה שלמה המלך ע”ה בחכמה שעליו נאמר (מלכים א’ ה’): ”ודי נתן חכמה לשלמה כאשר דיבר”.

”בגבעון נראה ה’ אל שלמה וגו’ ויאמר אלקים שאל מה אתן לך וגו’ ונתת לעבדך לב שומע וגו’ להבין בין טוב לרע וגו’ ויאמר אלקים אליו יען אשר שאלת את הדבר הוה ולא שאלת לך ימים רבים ולא שאלת לך עושר וגו’ הנה עשיתי כדברך, הנה נתתי לך לב חכם ונבון וגו’” (מלכים א’ ג’). מתבאר כאן כי שלמה זכה לחכמה אך ורק מכח תשוקתו הגדולה אל החכמה. תשוקתו היתה כ”כ גדולה עד שויתר על עושר ועל אריכות ימים, כיון שידע שלחיים בלא חכמה אין כל ערך. וכמש”כ הרמב”ם (הל’ רוצח פ”ז): ”וחיי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד תורה כמיתה הן חשובין”.

על כן שאל שלמה אך ורק חכמה, ובעבור זה זכה לה. מכאן אנו למדים ”לב חכם” מהו: תשוקת החכמה מזכה את בעליה בחכמה. האדם צריך לבקש חכמה ואם יבקש באמת - ”חכם לבי” יקרא.

תשוקה אמיתית מהי, נוכל ללמוד מרדיפתו של המן אחרי הכבוד. אנשי מאה עשרים ושבע מדינה כורעים ומשתחווים לו ורק אחד ויחיד לא קם ולא זע. ואומרים אנו לעצמנו: מה ערך יש ליחיד לעומת המון של בני אדם מסביבו? אך מה אומר על כך המן הרשע ”וכל זה איננו שווה ליי”, כלומר כל הכבוד כאין וכאפס הוא נחשב, אם חסרה טיפה אחת מן הים. עד כמה צריך להשתדל בהשגת החכמה, נוכל ללמוד מיהושע בן נון אשר נבחר למלך על ישראל במקומו של מרע”ה. ובמה זכה לכך? כתיב ”איש אשר רוח בו”, ופ”י הספורנו ”מוכן לקבל פני מלך חיים כענין שכתוב ובלב כל חכם לב נתתי חכמה”.

מוכח להדיא מדברי הספורנו מה שנתבאר לעיל בכוונת הכתוב, ש”חכם לבי” הוא זה ”המוכן לקבל אור פני מלך חיים”. וזו היתה מעלת יהושע.

ועיין ברש”י (משפטים כ”ה י”ג) כי כל ארבעים יום שעלה משה להר סיני המתין לו יהושע ונטה שם אהלו למרגלות ההר. וכל כך למה? כדי שמיד עם רדת משה רבו מן ההר יוכל לשמשו, עזב את ביתו ואת כל ישראל, הכל למען ריווח של רגעים ספורים, מהלך אדם מן ההר אל העם.

הרמב"ן פ' שלח כתב דסדר שמות המרגלים היה על פי מעלתם (שהרי כשרים היו באותה שעה) ויהושע נמנה שם חמישי. ובבעל הטורים שם כתב בפירוש הפסוק "ראשי בני ישראל המה" שהיו כולם שרי חמישים. נמצא, א"כ, שהיו עוד ששת אלפים שרי המאה שהיו גדולים מהם ונוסף לכך עוד שש מאות שרי האלף שהיו גדולים עוד יותר. א"כ יש לתמוה מדוע נבחר דוקא יהושע למלא את מקומו של משה רבינו ע"ה? על כרחך צ"ל שבמעלה זו של "איש אשר רוח בו" היה יהושע גדול מכולם. נמצא, א"כ, שמעלת בקשת החכמה גדולה מכל המעלות שבעולם. (עיי"ש שהאריך עוד בענין).

"וְחָשַׁב אֶפְדָּתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו כְּמַעֲשֵׂהוּ מִמְּנוּ יְהִי" (כ"ח, ח')

פירש ה"שפתי כהן" על התורה (להרה"ג ר' מרדכי זצ"ל מתלמידי האריז"ל) "וחשב אפודתו" שהמחשבה של האדם חשובה "כמעשהו" - לא יאמר אדם "מה יש אם תעלה במוחי מחשבה רעה או הרהור מגונה", ודע שהמטמא את מחשבתו מטמא את כל גופו ועל כן אמרו חז"ל "הרהורי עבירה קשים מעבירה", וכך בענין מצוה לא יסתפק במעשים טובים גרידא אלא יסמוך אליהם מחשבה וכוונה ללמוד - לשמה, להתפלל בכוונה, ואז כפסוק לעיל "ממנו יהיה" המחשבה הטובה תבנה את אישיותו.

הפטרות תצוה

(יחזקאל מ"ג י' - כ"ז)

פרשת תצוה עוסקת בפרטי פרטים בענין השמן למאור, בגדי כהונה, עבודת שבעת ימי המילואים, וחינוך המזבח. ההפטרות, מעין הפרשה מביא תיאור של צורת המזבח ואח"כ סדר חנוכת המזבח ושבעת ימי המילואים. אך לעומת הפרשה שעוסקת במעשה המשכן ההפטרות מדברת אודות הבית השלישי, ומדוע?

בתשובה יש להבין שבהפטרות מראה הקב"ה ליחזקאל הנביא שחי בתקופת חורבן בית ראשון (כשהיה גולה בבבל) במראה נבואה את בנין בית המקדש השלישי בפרטים רבים. בתחלה ההפטרות מורה ד' ליחזקאל למסור לבני עמו את מראה הנבואה. אך באותה עת גם להשים אל ליבם של בני ישראל שבעונותינו נחרב בית המקדש ויכלמו וישונו אל ד'. כאמור (מ"ג י' - י"א): "אתה בן אדם הגד את בית ישראל את הבית ויכלמו מעונותיהם ומדדו את תכנית, ואם נכלמו מכל אשר עשו צורת הבית לתכונתו וגו' וכל תורותיו הודע אותם וכתב לעיניהם וישמרו את צורתו וגו'".

מטרת הנבואה לפיכך היא להביא תקוה וצפיה לגאולה ותיכון בית המקדש השלישי בעתיד.

כמו בפרשה, הכנת המשכן אחרי שבעת ימי המילואים תביא לקידוש אוהל מועד והשראת השכינה בתוך בני ישראל שנאמר (שמות ל' מ"ד - מ"ה): "וקדשתי את אוהל מועד ואת המזבח ואת אהרן ושכנתי בתוך בני ישראל והייתי להם לאלוקים". כך גם בהפטרות, בסוף ימי המילואים במקדש ירצה ד' את עמו ע"י קרבנותיהם - "ויכלו את הימים והיה ביום השמיני והלאה ויעשו הכהנים על המזבח את עולותיכם ואת שלמיכם ורצאתי אתכם נאם ד' אלוקים" (מ"ג כ"ז).

<u>DEDICATION</u>	
<u>לרפואה שלמה:</u> חיה שרה בת יטע (CAROL STORCH SCHWARTZBERG) האלוף (מיל.) מאיר דגן הגב' רחל דיין	<u>לעילוי נשמת:</u> החזן ר' יעקב (בן בנימין וסומבול) הכהן ז"ל האלוף (מיל.) אביגדור יאנוש (בן יעקב וינינה גולדלוסט) בן גל ז"ל

For dedications please email asaftamir@verizon.net one week in advance

תיקון המדות

בענין מוסר ביקור אבלים ובענין יסורים ואמונה

לבי דואב בקרבי על אבידת עמוד התווך של קהילתינו הקדושה, הקהילה הספרדית של אנגלוואוד ניו ג'רסי – החזן הרב יעקב הכהן ז"ל. אקדיש השבוע דפים אלה לדברי הספד שנשאתי בלב כבד בהלוותיו בהר מנוחות בירושלים (נצמד להלן בעמוד הבא) וזאת כדי לעורר מחשבות בלב איש לזכור את יום הדין, וערכן של הימים הקצובים שחנן ד' אותנו לעסוק בתורה ומצוות. להרהר בחשיבותם של מעשים, של דיבורים, של מידות טובות, הסרת כעס מן הלב, אורח חיים ודרכיו עם בוראו ובינו לבין חבריו.

נאמר בקהלת (א' ב'): "טוב ללכת אל בית האבל מללכת אל בית המשתה באשר כי זה סוף כל האדם והחי יתן אל לבו", ובוה ענין מוסר גדול וחשוב.

אומרת הגמרא (כתובות ע"ב ע"א): "תניא היה רבי מאיר אומר מאי דכתיב "טוב ללכת אל בית האבל וגו'?" מאי "והחי יתן אל לבו"? דברים של מיתה, דספיד יספדוניה וכו'".

הגמרא אומרת אם מתחשב אדם בכל מידה שנוהגת בין לעניים בין לעשירים טוב הוא ממידה שאינה נוהגת אלא לעשירים. וכן מוטב ללכת במדה שנוהגת בין לחיים בין למתים ממידה שאינה נוהגת אלא לחיים. ואם מתעסק האדם בקבורה גם הוא יזכה לאחר מותו שיתעסקו בו בקבורתו וכן גם לענין הספד ובכי על המת, שאם הוא יספיד ויבכה על אחרים גם עליו יבכו בבוא עתו.

ועוד אומר ה'נחל אשכול' שהטעם ללכת אל בית האבל הוא שהחי יתן אל לבו ויכניע את יצרו הרע (ע"י שיזכור מה יהיה בסופו, ומה ישאיר אחריו, ומה צידה הוא מכין לנפשו לדרכו לעולם הבא, ועד כמה שהבל הבלים הם דברים עליהם כעס, קנא, חמד וכו') ועוד אומר ה'קול יעקב' שאע"פ שבבית המשתה אפשר ללמוד מוסר שאדם אוכל ושותה וכאלו ימי המשתה רואה שאין בפיו כלום, מכל מקום יכול לחשוב שיש עדיין בעולם טובות אחרות שאינו יודע עליהן, ולכן אמר שלמה ללכת לבית האבל באשר הוא סוף כל האדם ואין מקום לטעות ולחשוב שעדיין יש עוד טובה ועוד טובה בעולם הזה. וכאן ילמד מוסר שסור מרע ועשה טוב בכל הענינים ויעבוד על תיקון מדותיו וישים מחשבתו על מעשיו ואיך יהיה חלקו בסופו הוא.

וראיתי כתוב (ילקוט מעם לועז בשם מסכת אבל רבתי): "וענין ההספד קורת רוח גדול לנפטר כיון שעל ידו מזכים את הרבים", אתמהה.

ונראה שע"י כך נכנעים החיים וחוזרים בתשובה כי נעשה רושם בלב השומעים ומטיבים דרכיהם והיות שזה נעשה במעמד אבלים, הריהו זכות לנפטר שגם הטבת דרכי הציבור ואפילו דרכי אדם אחד.

רב יעקב הכהן ז"ל הלך לעולמו אחר שסבל יסורים נוראים. הוא סבל קשות ימים וחדשים בכאבים רבים, בטיפולים אין סוף, בתרופות מתישות כוחות. חדשיו האחרונות היו שרשרת של יסורים ומכאובים. למרות זאת הוא קיבלם באהבה ולא עזב אמונתו בבורא כל העולמים, ולא לדקה אחת. הוא קיבל יסוריו באמונה ובאהבה בלי די להקב"ה. עמד בנסיון איתנה למרות עוצם הרעה והיגון והיה כדוד המלך שביקש (תהלים כ"ה י"ז): "צרות לבבי הרחיבו ממצוקותי הוציאני". על כן אומר ה"ילקוט יוסף" (הלי' ביקור חולים ואבלות עמוד י"ז) אכן הצרות שבאו עלי הרחיבו את ליבי כי סימן הוא שמתקיים בי "ואת אשר יאהב ד' יוכיח" אך בכל זאת אבקש "וממצוקותי הוציאני" שמרני לבל אבוא עוד לידי כך" עכ"ל.

שלמה המלך ע"ה אמר בקהלת (פרק ד') "ושבח אני את המתים אשר כבר מתו" ויש לשאול למה צריך לכפול שהרי אם הם בגדר מתים למה צריך להוסיף "אשר כבר מתו"? ועונה ע"ז ה"ילקוט יוסף" (שם): "יש בני אדם המדוכאים יסורין כל כך, שהם מחכים למות הגואל ואלו הם כמתים שעדיין בחיים, אבל הם מרגישים שהם "כבר מתו" ועם כל זה לא בעטו ביסורין ועמדו במבחן גדול כזה שלא להרהר על מדותיו יתברך. ולכן אמרו "אשרי מי שיסורין באים עליו", עכ"ל.

רבינו יעקב ז"ל עמד במבחן היסורין עד יומו האחרון לא הפסיק בתפלה עד יומו האחרון. בקשיים רבים התפלל תפלת היום. שמח בקבלת שבת וקידוש, ממש בימיו האחרונים דרש לדעת אם בנו (תדמור) קורא בתורה בבית הכנסת וזיכה את הציבור בשליחות, וכשנענה בחיוב בשארית כוחו אמר לו: "שמחתני בני".

לא כל אדם עומד בנסיון קשה כזה, ולדברי דוד המלך (תהלים מ"ט): "אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו" וזה האדם המקבל את הדבר היקר - החיים, והוא "בל ילין" שלא יזנח את ערך המתנה. ואם עשה כן "נמשל כבהמות נדמו" שאין הבהמה יודעת להעריך את זמן חייה. ומאיר ב'ילקוט יוסף' שמשו רבינו אפילו שידע בלי ספק זכותו לעולם הבא בישיבה של מעלה, כל כך הפציר להמשיך את חייו - "לא אמות כי אחיה" וזה לשם מה? לשם "ואספר מעשה יה".

הרב יעקב בן בנימין הכהן ע"ה סיפר מעשה יה עד יומו האחרון באמונה איתנה ובאהבת בוראו ובאהבת הבריות.

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

דברי הספד על הר' יעקב יחזקאל (בן בנימין וסומבול) הכהן ז"ל

נאמרו בשעת קבורתו בהר מנוחות בירושלים ע"י רפאל בן-ארוי'ה

(ט"ז אדר א' התשע"ו)

אביגיל היקרה, תדמור, אוהד, תדהר, ואודליה היקרים.

אהרן, אלי, מירה, חנה, רבקה - אחים ואחיות היקרים,

יבדלו כולכם ותזכו לחיים טובים וארוכים.

ברשות הרבנים שליט"א, ברשות הקהל הקדוש

הפרידה קשה - הלב דואב.

במסכת שבת (דף ק"ה) מסופר על שנאמר ביהושע (כ"ד): "ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרח אשר בהר אפרים מצפון להר געשי, אלא שלא נמצא מקום ששמו "הר געשי", אם כך מהו הר געשי? ואומרת הגמרא (שם): "על ידי שנתרשלו ישראל בו ולא הספידוהו כראוי רצה הקב"ה להגעש עליהם את ההר".

יש לפיכך להתבונן במה הספידוהו שלא היה די בזה? וברש"י: "תמנת סרח על שם שהעמידו [צורת] חמה על קברו לומר זהו שהעמיד את החמה וכל העובר עליה אומר חבל על זה שעשה דבר גדול כזה ומת". (ראה ספר יהושע פרק י' שם נאמר על יהושע: "ויאמר לעיני ישראל שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון"). אכן מעשה אדיר הוא ובכל זאת למה דבר כה גדול לא התקבל בסיכום חייו של המנהיג הדגול? ואומרים על כך חכמינו ז"ל גדולתו של יהושע בן נון תלמידו המובהק של משה רבינו קיבל את כל התורה ממשה שנאמר בריש מסכת אבות: "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע" ויהושע הוא הוא שהעמיד את התורה ומסרה הלאה לזקנים ובזה שהסבירו גדולתו בעצירת החמה החסירו את העיקר. העמדת התורה למוסרה לדורות היא למעלה מהעמדת השמש שכל הבריאה השמש והירח ועוד הכל תלויים בתורה, וכאן גדולתו של יהושע.

37000 שנה אחרי זמנם של משה ויהושע המשיך הר' יעקב כהן ז"ל וקשר עוד חוליה מחושלת באותה שלשלת ארוכת שנים בחיים עשירים של תורה ומצות. הוא עמל ללמוד וללמד, לשמור ולעשות בדוגמת מופת למשפחתו וכן הותיר אחריו משפחה מפוארת ההולכת איתנה על פי הדרך שלימדה אותנו תורת משה.

בניו וביתו היקרים ובני ביתם, כולם עדות נאמנה לחייו העשירים בתורה ולהשיגי חיים עילאים ולמורשת חיה של בנים ובני בנים ההולכים בדרך הישר. ועל זה נאמר: "יעקב אבינו לא מת" ומסבירה הגמרא במס' תענית: "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים" זרעו בחיים שמחזיקים בתורה על פי "עץ חיים היא למחזיקים בה".

השפעתו של הר' יעקב הכהן ז"ל הרחיקה לכת והתפשטה לקהילה כולה במקום מגוריו. הוא היה ראש המיסדים של הקהלה הספרדית דא'נגלוואוד. הוא הי' הכח המניע של קומץ אנשים שגדלו לקהלה עניפה ומשגשגת.

הוא עשה זאת בעקשנות ובמסירות.

שלשים וחמש שנה - חורף, קיץ, יום, לילה, קשיים ואתגרים אין ספור. יש מנין - אין מנין - ר' יעקב שם. כצוק איתן! לא מוותר! לאט לאט בנה קהלה לתפארת, הנעים קולו בתפלה, דרש בהלכה, קרא בתורה, ואירגן קריאת תהלים סדירה. ימי חול, שבתות וחגים, תמיד היה לכולנו לסמוך על נוכחותו ועמלו.

כמו יעקב אבינו הנזכר כבריח התיכון שהחזיק את המשכן על שהיה הכח המאחד, כך רבינו יעקב הכהן היה הבריח התיכון של בית הכנסת - הכח המיצב, הכח המאחד, כח הקביעות.

כמה תחסר לנו!

הנה מגיע פורים - מעמד שנתי שעמדת תמיד במרכזו של הבית הכנסת, מלא עד אפס מקום לשמיעת המגילה אותה קראת לנו עשרות שנים. אני רואה בעיני את כל הילדים המחופשים מחכים לקריאתך של המלה "המן" כדי להרעיש ברעשנים.

כמה תחסר לנו!

אך לא הפסקת כאן. מפעל חיידך רחב גם מעבר למשפחה ולקהילה. מאז ומתמיד עשית נפשות כמורה. בצעירותך עמלת להרחיב דעתם של תלמידים משולי החברה בקרית נוער ירושלים ולהביאם לדרך המלך וראית סיפוק רב בהצלחתם, אם ב"צבא הגנה לישראל", אם בהקמת בית נאמן בישראל. אך עוד לא די. שלשה דורות של תלמידים - אבות, בנים ובני בנים לימדת והכנת לקריאת התורה, ההפטרה והתפלה לבר מצוה. כמה חלים עליך מה שאמרו חכמינו ז"ל: "כל המלמד את בן חבירו תורה כאילו ילדו" וכן אמרו חז"ל: "כל המלמד את בן חבירו תורה כאילו עשהו".

עשרות רבות, אם לא מאות תלמידים זכית ללמד. את שני בני הכנת לבר מצוה. בשנה זאת את נכדי אריאל הכנת. בסבלנות, באורך רוח ובמסירות. כמה הוא אהב לבא לביתך לשיעוריך (ולא רק בגלל מטעמי רעיתך היקרה שתחי') כמה היית גאה שזכה לקרוא את הפרשה ואת ההפטרה ללא רבב ולנסך בו על ידי כך בטחון עצמי ואהבת תורה. ולא נשכח לעד את החתונות, הבריתות, ופדיונות הבן שסדרת.

תעמוד לך זו הזכות.

רבתי וגבורתי היקרים. הרב יעקב הכהן ז"ל לא הצטיין רק במעשיו, הוא היה דוגמא גם במידותיו - איש נעים הליכות, בעל כל מידות נעלות, אהוב על הבריות, מכעס רחוק ובמדון מאס.

נאמר בפרקי אבות (פרק ב' משנה ו'): "חמשה תלמידים היו לו לרב יוחנן בן זכאי, אמר להם צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם. רבי אליעזר אומר, עין טובה. רבי יהושע אומר, חבר טוב. רבי יוסי אומר, שכן טוב. רבי שמעון אומר, הרואה את הנולד. רבי אלעזר אומר, לב טוב. אמר להם: רואה אני את דברי אלעזר בן ערך שבכלל דבריו דבריכם.

לב טוב! לב טוב היה רבינו יעקב הכהן ז"ל.

היתה לי הזכות להכיר את דרכו של ר' יעקב בעסקיו. הוא נשא ונתן באמונה, דקדק באיפה, יושר ואמת לימינו, חסד בא מכיסו ולא דקדק בחוזים לטובתו. אני עד שמכר בהקפה, ואפילו ויתר לעיתים רבות על תשלום ושכר.

כמה וכמה פעמים ראיתי בעבודתו שקוע בספרו. כך היה עמלו.

ר' יעקב הכהן היה איש שלום ורודף שלום. כל כך הפריע לו מדון וריב ותמיד ניסה להשכיח אחוה וריעות בקהלה ולמנוע מחלוקת. הפלא הוא שכשנפל למשכב בחליו מיד נוצר מסביבו מנין כדי שלא יפסיד אפילו תפלה אחת בציבור:

ולהבדיל בין חיים לחיים, ילדיו היקרים, שאהב אותכם כבבת עיניו, אני לא יודע איזה אוצרות חומריים השאיר לכם אביכם היקר אבל ידוע לי ללא כל ספק שהשפע הרוחני, מפעל העשיה בתורה, מצות, צרכי ציבור בס עסק באמונה ובעיקר מידות טהורות הם מורשה שצוה לכם בכל ליבו ומאווי.

ולך אביגיל הגיבורה, אשת חיל, תבורכי מנשים. כמה שהיית לצידי יומם ולילה. חדשים ארוכים סעדת אותו בתהליך ממושך וקשה. ללא כל תלונה, באהבה רבה. פעמים רבות ישנת בכסא ליד מטתו ולא עזבת אותו לרגע, עודדת אותו ושמרת עליו. גיבורה.

אלי, אחיו היקר, אני יודע כמה עזרת לו ועמדת לצידי בשעות הקשות, כמה דאגת לכל צרכיו, במסירות בלי די. עמלת אפילו להביא את הבית הכנסת אליו כשלא היה יכול ללכת לבית הכנסת. תבא עליך ברכה.

לסיום אזכיר, שכחן אינו מחזיק במעמדו בגלל כישוריו או מידותיו. כהן נקרא כך רק בתוקף לידתו לכהן ובכך הוא לא בהכרח נאמן למעמדו אלא אם עמל בתפקידו כשורה. יעקב היה כהן במלא מובן המלה – בתוארו, במעשיו, במידותיו, ובכל פרט ופרט של חייו.

יאירו לנו דברי מלאכי על מעמדו של הכהן (מלאכי ב' ו-ז'): "תורת אמת היתה בפיהו ועוולה לא נמצא בשפתיו, בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון. כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו, כי מלאך ד' צבקות הוא". כך היה ידידי, אהובי, הרב יעקב בן סומבול הכהן ז"ל.

משפחת יעקב הכהן - תנוחמו מן השמים ותמצאו נחמה בזכרונות טובים מחייו העשירים.

יעקב, שלום לך, רעי היקר, אתה תחסר לי מאד.

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.